

HOE VERANKER IK INTERNATIONALE SOLIDARITEIT IN HET LOKAAL BELEID VAN MIJN GEMEENTE?

**Aan de slag met het 11.11.11-
verkiezingsmemorandum voor de
gemeenteraads- en provinciale
verkiezingen 2024.**

Inleiding

Zet ieder1 op de politieke agenda: kies voor #menselijkheid.

Met belangrijke verkiezingen op verschillende niveaus wordt 2024 een cruciaal jaar in onze strijd voor internationale solidariteit. Op 9 juni staan de Vlaamse, Federale en Europese verkiezingen op de agenda. In het najaar, op 13 oktober 2024, vinden de lokale en provinciale verkiezingen plaats.

De uitdagingen zijn enorm. Maar samen kunnen we deze aanpakken op een positieve, constructieve en verbindende manier. Eentje die #Menselijkheid op de voorgrond plaatst.

Want we kunnen en willen niet aanvaarden dat de ene mens meer waard is dan de andere. Nergens. Nooit. We strijden voor een wereld waarin iedereen telt. Waarin mensenrechten er zijn voor iedereen. We kiezen voor een samenleving die opbouwt. We vragen onze politici om een lijn te trekken en het beleid te baseren op menselijke oplossingen, in woorden én daden.

Deze strijd voeren we in een veranderende context. Zo valt opkomstplicht op lokaal niveau weg. Diversiteit en stedelijkheid zijn twee zijden van dezelfde medaille. Bovendien zien we meer en meer dat crisissen elders in de wereld hun weerslag hebben op onze steden en gemeenten. De verbinding met het mondiale niveau is met andere woorden niet meer weg te denken. En juist daarom is een lokaal beleid van internationale solidariteit van enorm belang!

Ben jij klaar om mee het verschil te maken?

In dit document nemen we je mee in de *lokale* en *provinciale* verkiezingen van 2024. Stap voor stap laten we zien hoe je een goed onderbouwd en relevant eisenpakket kan samenstellen, met als doel politici in jouw gemeente aan te zetten tot actie voor meer internationale solidariteit.

Dit stappenplan vertrekt van ons algemeen memorandum voor de lokale verkiezingen. Hierin staan concrete aanbevelingen die gelden voor alle steden en gemeenten in Vlaanderen. Gebruik het als leidraad en inspiratiebron om je *eigen lokaal* eisenpakket te schrijven en de dialoog aan te gaan met lokale politici. Zo kun je, samen met andere lokale middenveldorganisaties, de vinger aan de pols houden voor een sterk toekomstgericht mondiaal beleid.

HOE KAN JIJ MEE HET VERSCHIL MAKEN?

VOORJAAR 2024

STAP1: MAAK EEN MEMORANDUM OP VOOR JOUW STAD OF GEMEENTE

Bij de opmaak van het memorandum hou je best rekening met 3 kernelementen.

Evalueer het huidige beleid

- Wat waren de **sterke punten** van het beleidsplan voor de huidige legislatuur?
- Welke **doelstellingen** zijn verwezenlijkt?
- Met welke punten staat de gemeente nog **niet ver**?
- Wat is er veranderd in jouw gemeente sinds **2018**? Is de context nog hetzelfde?
- Hoever staat je stad of gemeente in de realisatie van de **agenda 2030** en de **duurzame ontwikkelingsdoelen** (SDG's)? Gebruikt de gemeente dit als beleidskader en wordt dit ook geconcretiseerd in hun beleid naar internationale solidariteit toe?

De antwoorden op bovenstaande vragen zijn interessant om politici over aan te spreken. Het is constructief om waardering uit te spreken voor de reeds behaalde prestaties van de gemeente en vervolgens over te gaan naar aspecten die mogelijk verder verbeterd kunnen worden of die tegenwoordig meer relevantie hebben verkregen.

Formuleer aanbevelingen

Stel een memorandum op op maat van jouw stad of gemeente. Als basis hiervoor kun je het algemene 11.11.11-verkiezingsmemorandum voor de gemeenteraads- en provinciale verkiezingen gebruiken. [Vraag hier je download aan](#), en/of download [het bewerkbare sjabloon](#).

Pas de aanbevelingen aan de lokale context van je gemeente aan en voeg gerust je eigen aanbevelingen toe. Je kunt daarbij op verschillende manieren te werk gaan:

- Je kunt bijvoorbeeld **één** of **meerdere sleutelaanbevelingen** vooropstellen.
- Je kunt ook het **ambitieniveau** per aanbeveling aanpassen op maat van je gemeente. Formuleer je eisen daarbij zo *concreet* mogelijk, zodat de toekomstige beleidsmakers ze in het beste geval na de verkiezingen naadloos kunnen overnemen in hun beleidsnota's. Op die manier is de kans groter dat ze effectief worden omgezet in beleid.

Maak het memorandum samen met andere relevante actoren

First things first: maak je geen deel uit van een Mondiale Raad of GROS? Ga dan eerst na of je stad of gemeente er één heeft.

De website van je gemeente is hiervoor een grote bron van informatie. Meestal vind je op de homepagina een knop die verwijst naar 'beleid', 'bestuur', 'participatie' of 'adviesraden'. Soms kan het lastig zijn om te bepalen welke van de genoemde adviesraden de juiste is, omdat ze niet in elke gemeente dezelfde naam hebben. Veelvoorkomende termen zijn bijvoorbeeld Mondiale Raad of GROS (Gemeentelijke Raad voor Ontwikkelingssamenwerking). Daarnaast bestaat ook nog de benaming Derde Wereldraad, en in sommige gemeenten is de naam al aangepast naar Adviesraad voor Internationale Solidariteit.

Indien er een adviesraad is in jouw gemeente, neem dan eerst contact op met hen en pols of ze bezig zijn met een eigen lokaal memorandum. Wil je er graag aan meewerken? Vraag of dat voor hen kan. Het voordeel om samen met de adviesraad te werken is dat zij een officieel adviesorgaan zijn en hun weg dus goed kennen binnen de gemeente. Maar daarnaast is het ook een groep mensen en organisaties die een hart hebben voor internationale solidariteit.

Laat je niet tegenhouden indien er geen adviesraad is in jouw gemeente. Zoek andere medestanders en maak je eigen aanbevelingen voor de opkomende politici. Wie je medestanders kunnen zijn, vind je verder in dit document.

Het is cruciaal dat jouw memorandum een **groot draagvlak** heeft in je gemeente. Hoe meer draagvlak je opbouwt, hoe geloofwaardiger je bent voor beleidsmakers. Het komt er dus op aan om zoveel mogelijk organisaties te betrekken bij de opzet en bekendmaking van jouw lokaal memorandum. En dat is exact de kracht van samenwerken waar 11.11.11 voor staat. Als groep staan we ten slotte sterker dan alleen en als we echt iets willen veranderen, hebben we elkaar nodig.

In je gemeente zijn er - naast de GROS of de Mondiale Raad - nog tal van **andere organisaties** die een relevante bijdrage kunnen leveren aan het lokaal memorandum van Internationale Solidariteit. Denk aan 4de pijlerinitiatieven, vrijwilligers van andere ngo's en middenveldorganisaties, diaspora-initiatieven en verenigingen van burgers met een migratieachtergrond, ondersteunende ambtenaren e.d.

Je kunt op verschillende manieren de **dialogo** aangaan met deze organisaties uit het lokale middenveld:

- Nodig **sleutelfiguren** uit om actief een bijdrage te leveren, bijvoorbeeld door een denkdag of open vergadering te organiseren. Spreek mensen hierbij **persoonlijk** aan. Dat werkt beter dan alleen een uitnodiging via mail.
- Ga met het ontwerp van het memorandum langs bij **adviesraden** en bekijk welke eisen ze mee willen onderschrijven.

Wie zijn je medestanders bij het schrijven van een lokaal memorandum?

- De adviesraad in jouw gemeente (zie p. 4 in dit document).
- Vrijwilligers van andere ngo's die actief zijn in de gemeente. Denk aan de Oxfam-Wereldwinkel, Broederlijk Delen of Rikolto en groepen die meedoen aan acties tegen racisme en voor vrede. Of is jouw gemeente bijvoorbeeld een Faire Gemeente (vroeger: FairTradeGemeente)? Dan is er misschien ook nog een trekkersgroep die je kan aanspreken.
- 4de Pijlerorganisaties of diasporaorganisaties: 4de Pijlerorganisaties zijn burgerinitiatieven voor Internationale Solidariteit. Kleine vzw's of feitelijke verenigingen van mensen in Vlaanderen die zich op verschillende manieren heel hard inzetten voor meer solidariteit overal in de wereld. Steeds vaker zijn dit mensen met een migratieachtergrond die zich inzetten voor hun herkomstland. Ongetwijfeld zijn er in jouw gemeente ook zulke initiatieven. Weet je dit niet direct? Check dan de website 11.be/4depijler. Die biedt een handige zoekfunctie waarbij je organisaties kan terugvinden per gemeente.
- Grassroots of andere burgerinitiatieven: merk je wel eens acties op van Hart boven Hard in jouw gemeente? Of komen er regelmatig klimaatacties voor of initiatieven gericht op hergebruik en de circulaire economie? Deze groepen delen dezelfde zorg voor onze wereld en menselijkheid. Probeer contact met hen op te nemen; wellicht is er iemand die enthousiast is om zich in te zetten voor lokaal beleid ter bevordering van meer menselijke internationale solidariteit.
- Ook lokale afdelingen of groepen van milieu- en duurzaamheidsorganisaties kun je aanspreken. Denk aan Grootouders voor het Klimaat, Natuurpunt of Greenpeace. Een volledig overzicht vind je [hier](#). Vergeet ook niet de jongerenorganisaties die werken rond milieu, zoals JNM.
- Je vrienden, familie, burens en uiteraard de mensen die je helpen bij het organiseren van je 11.11.11-activiteit kunnen ook helpen bij het schrijven van een lokaal memorandum.
- Denk tot slot ook aan sociale organisaties die werken rond mensen op de vlucht, thuislozen of voedselinitiatieven; en ook andere adviesraden zoals een milieuraad, seniorenraad of jeugdraad kunnen zeer relevante input leveren voor het lokaal memorandum.

STAP 2: BEZORG HET MEMORANDUM AAN LOKALE POLITICI

Bezorg je memorandum aan alle **democratische partijen** in je gemeente. Op deze manier geef je hen **input** en **inspiratie** om internationale solidariteit op te nemen in het lokaal partijprogramma. Hoe vroeger je dit doet, hoe groter de kans dat je de auteurs van de lokale verkiezingsprogramma's effectief inspireert. Idealiter zijn dit al concrete engagements die de lokale partijen willen nemen voor jouw gemeente. Maar ook wanneer een partij aangeeft in haar programma dat zij een beleid voor internationale solidariteit willen voeren, zelfs al zijn de toezeggingen en acties nog niet heel concreet geformuleerd, vormt dit al een eerste aanzet. Dit biedt namelijk een hefboom om in een later stadium, bij de opstelling van de beleidsplannen voor de komende legislatuur, concrete invulling te geven aan deze intenties indien de partij verkozen wordt.

- Bezorg jouw memorandum via e-mail aan alle democratische partijen in je gemeente. Vraag de partijen ook om een **antwoord**. Vraag hen om een reactie en om feedback te geven op het memorandum. [Hier vind je een voorbeeldmail](#). De contactgegevens vind je via de website van de politieke partijen.
- Ga met hen in **dialog** over het memorandum. De evaluatie van wat reeds gerealiseerd werd in je gemeente kan hierbij goed van pas komen.
- Leg met enkele mensen van je groep een gesprek vast met de **lokale voorzitter en/of lijsttrekker** van elke partij apart. Of organiseer een gezamenlijk **ontmoetingsmoment** met alle voorzitters of lijsttrekkers.
- Je kunt het gesprek achter gesloten deuren houden of openbaar. Je kunt bijvoorbeeld ook een **publiek debat** organiseren.

NAJAAR 2024

STAP 3: ACTIE

Door het memorandum ook breder bekend te maken, vergroot je het draagvlak voor wat je van het toekomstige bestuur vraagt. En zo zullen de kandidaten sneller geneigd zijn om je eisen op te nemen in hun lokale partijprogramma's.

Hoe krijg je impact op het stemgedrag van je medeburgers?

Sensibiliseer de bevolking

- **Via de lokale en regionale pers**
Vraag bij de gemeente een perslijst op van de lokale en regionale media en verstuur een persbericht met de mondiale beleidseisen voor je bestuur.
Het werkt beter als je één krachtig eis vooropstelt of als je dit ook koppelt aan een leuke actie of een visueel actiemoment (zie onder).
- **Via sociale media**
Maak je memorandum op een leuke en hapklare manier zichtbaar via Instagram, Facebook of YouTube. Niet met de volledige tekst natuurlijk, maar met een sprekende boodschap of misschien met een filmpje. Geef aan waar burgers terecht kunnen als ze meer informatie wensen. Creëer eventueel discussie maar hou die wel constructief.
- **Organiseer een publieke actie**
Met publieke acties kun je laten zien dat je mondiale eisen een draagvlak hebben. Probeer samen te werken met andere organisaties of adviesraden om je actie kracht bij te zetten. Nodig zowel de verkiezingskandidaten als de lokale en regionale pers uit.
Overhandig bijvoorbeeld jullie memorandum aan de huidige gemeenteraadsleden met een kleine actie voorafgaand aan de gemeenteraad.
11.11.11 biedt later dit jaar ook inspiratie voor lokale acties die we gezamenlijk in diverse gemeenten kunnen organiseren in aanloop naar de lokale verkiezingen. We houden je op de hoogte.
- **Organiseer een debat**
Neem de verkiezingen als gelegenheid om een inhoudelijk debat te organiseren met een neutrale moderator en een woordvoerder van elke (democratische) partij.

ONDERHANDELINGEN

Na 13 oktober zullen de onderhandelingen voor een **nieuw gemeentebestuur** van start gaan. Zodra een coalitie is gevormd, zullen zij overeenkomsten sluiten met betrekking tot hun gezamenlijke doelen, welke worden vastgelegd in het **bestuursakkoord**. In een ideale situatie wordt dit akkoord tegen het einde van het jaar afgerond. De snelheid waarmee dit proces verloopt kan variëren van gemeente tot gemeente, waarbij sommige sneller tot overeenstemming zullen komen dan andere. Het blijft belangrijk om gedurende deze periode de gekozen vertegenwoordigers regelmatig te herinneren aan de beloften die zij aan de bevolking hebben gedaan.

2025

OPMAAK BELEIDS- EN BEHEERSCYCLUS

De uiteindelijke doelstelling is dat de nieuwe coalitie jullie aanbevelingen zoveel mogelijk overneemt in hun nieuwe beleidsplannen voor de legislatuur van 2026 tot 2032. Deze beleidsplanning wordt vormgegeven de '**Beleids- en Beheerscyclus**' (BBC). Elke gemeente moet dit doen. De BBC wordt samengesteld tijdens het eerste jaar van de nieuwe legislatuur (2025) met inbreng van de ambtenaren, de schepenen en hopelijk ook de adviesraden en het middenveld. De BBC is een belangrijk document waarin de beleidsvisie vertaald wordt in een hele reeks acties, met daaraan ook steeds het budget gekoppeld dat hiervoor beschikbaar zal zijn de komende zes jaar.

Je kunt dus ook nu nog steeds in dialoog gaan met je nieuwe bestuur en samen de beleidsprioriteiten bekijken. Welke beloftes werden gemaakt in de aanloop naar de verkiezingen? Waar willen de bevoegde schepenen werk van maken? Hoe kunnen jullie hier samen aan werken?

De concrete acties in de BBC rond internationale solidariteit worden meestal voorbereid door de ambtena(a)r(en). Het lijkt ons essentieel dat ook de adviesraad en andere adviesraden hier vooraf inzage in krijgen, zodat ze vanuit hun expertise feedback op de beleidsvoorstellen kunnen formuleren.

Voor inspiratie kun je gebruik maken van de uitstekende inspiratiegids van de Vlaams Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG): 'Inspiratiegids lokaal mondiaal beleid in de beleids- en beheerscyclus'.

HET BELEID MEE VORMGEVEN

Ook na de opmaak van de BBC is het nodig dat je als inwoner of adviesraad je rol blijft opnemen. Maakt het bestuur zijn beloften en plannen waar? Waarom wel/niet? En hoe kan je hieraan bijdragen? Een goed beleid en een goede democratie kunnen alleen maar goede resultaten opleveren als we aandachtig blijven samenwerken én inspelen op de actualiteit. Democratie is dus niet beperkt tot *één keer in de zoveel tijd* een bolletje kleuren. **Een goed, menswaardig beleid is iets waar elke dag aan gewerkt moet worden, zowel door het bestuur als door de inwoners.** En dit is zeker de realiteit op het lokale niveau, waar de burger het dichtst bij het beleid staat.

Heb je nog vragen?

- Surf naar 11.be/lokaal-memorandum-2024.
- Bekijk onze webinar op bovenstaande pagina.
- Vond je nog geen antwoord? Stuur een mailtje naar vrijwilliger@11.be of lokaalmondiaal@11.be